

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Pf.II.20.951/2014/3. szám

A Szegedi Ítéltábla a Bihari Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Bihari Krisztina ügyvéd) által képviselt felperesnek - a Kolozsvári & Waldmann Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Waldmann Gábor ügyvéd) által képviselt alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Szegedi Törvényszék 2014. szeptember 23. napján kelt 15.P.20.059/2014/15. számú ítélete ellen a felperes részéről 16., 17. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés alapján lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

Í T É L E T E T:

Az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, megfellebbezett rendelkezéseit **helybenhagyja.**

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 173 300 (százhetvenháromezer-háromszáz) Ft másodfokú perköltséget, valamint az állami adóhatóság külön felhívására a Magyar Államnak 436 700 (négy százharminchatezer-hétszáz) Ft másodfokú eljárási illetéket.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I N D O K O L Á S

A felperes a szüleivel közösen folytatott mezőgazdasági termelésből származó termények piacra szállítása céljából megvásárolta a **(K.)** Kft-től a **(forgalmi rendszám)** frsz-ú, IVECO 35S15V típusú kishasznongépjárművet. A vételár finanszírozására 2008. június 2. napján svájci frank alapú kölcsönszerződést kötött az alperes jogelődjével, a **(L.)** Zrt-vel (a továbbiakban: alperes). Az alperes a HIT1916808. számmal jelölt szerződés alapján 2 870 640 Ft kölcsönösszeget folyósított közvetlenül a finanszírozott gépjármű eladója részére. Az ún. egyedi szerződés a „mértékadó” devizanemet CHF-ben, a törlesztő részletek számát 120-ban, a havi részlet összegét 45 488 Ft-ban határozta meg. A szerződésről készült okiratban rögzítésre került a felperes nyilatkozata, amelyben kijelentette, hogy az egyedi kölcsönszerződésben és az alperes **(üzletszabályzat megjelölése)**. számú üzletszabályzatában (a továbbiakban: Üsz.) foglaltakat megismerte, megértette, azokat a szerződés aláírásával magára nézve kötelezőnek ismeri el.

Az Üsz. rendelkezéseiből kitűnően a kölcsönszerződés változó kamatozású.

A IV.4. pont szerint a kamatszámítás a kölcsön folyósításának időpontjában az alábbi képlet alapján történik:

$$K_i = H_i \cdot r \cdot (t_i - t_{i-1}) / 36\,000,$$

ahol: K_i t_i időpontban számított kamat
 H_i t_i időpontban fennálló tőketartozás
 r kamatláb %-ban

$i-1$ t_i időpontot megelőző kamattörlesztés, illetve a folyósítás időpontja
 t_i a kamatszámítás értéknapja

A mértékadó kamatláb az Üsz. I.18.c) pontja szerint a Londoni bankközi piacon a mértékadó

devizanemben három havi időtartamra jegyzett a Reuters Monitor megfelelő oldalán naponta közzétett kínálati referencia kamatláb (három havi London Inter-Bank Offered Rate-LIBOR).

Az I.25.a) pont értelmében a mértékadó kamatláb pénzpiacon bekövetkezett százalékos értékének változása miatt jelentkező kamatkülönbözet a hátralévő törlesztő részletek összegét érinti, azokban kerül elszámolásra.

Az Üsz.I.15. pontja szerint a törlesztő részlet az egyedi kölcsönszerződésben meghatározott esedékességekhez tartozó tőke, valamint kamattörlesztési kötelezettségek együttes összege.

Az Üsz.I.25.b. pontja az árfolyamváltozásból fakadó fizetési kötelezettséget szabályozza. E szerint kamatváltozás II. (árfolyamváltozás): a mértékadó árfolyam és a fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam változásának függvényében meghatározott kamatkülönbözet az ott megjelölt képlet szerint.

Az Üsz. I.24. pontja szerint a mértékadó árfolyam a mértékadó devizanem vételi árfolyama az egyedi kölcsönszerződés létrejötté napján.

Az Üsz. V.6. pontja rögzíti: a kölcsönbevevő vállalja a mértékadó devizanem és a forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatot.

Az alperes 2007. január 31. napján együttműködési megállapodást kötött a **(L.) Kft**-vel, amelyben felhatalmazta nevezett gazdasági társaságot, hogy az általa írásban engedélyezett feltételekkel - a rendelkezésére bocsátott szerződéses nyomtatványok felhasználásával - elkészítse a finanszírozási szerződéseket és az azokhoz kapcsolódó egyéb szerződéseket, azokat nevében és helyette aláírja, valamint az ügyféllel aláírassa. E megállapodás alapján a perbeli kölcsönszerződés megkötése során az alperes képviselőjében a **(L.) Kft.** munkavállalója, **(munkavállaló neve)** járt el, a kölcsönszerződést ő írta alá az alperes bélyegzőlenyomatának használata mellett.

A felperes módosított keresetében elsődlegesen a perbeli kölcsönszerződés létre nem jöttének, illetve a szerződés egésze érvénytelenségének megállapítását kérte arra hivatkozva, hogy a szerződés alaki hibás, emellett jogszabályba (a Hpt. 210. § (2) bekezdésébe, 213. § (1) bekezdés a) b), c) d) és e) pontjaiba, 3.§ (4) és (5) bekezdésébe, valamint a 203. § (6) és (7) bekezdésébe) ütközik. Az érvénytelenség jogkövetkezményként 2 229 893 Ft erejéig kérte a határozat meghozataláig érvényessé nyilvánítani a szerződést és az alperest kötelezni 1 532 742 Ft túlfizetés visszafizetésére.

Álláspontja szerint a szerződés alperes részéről történt aláírása nem felel meg a Hpt. 47. § (1) és (2) bekezdésében, valamint a Ctv. 8. §-ában foglalt rendelkezéseknek. Kifejtette, a szerződést aláíró **(munkavállaló neve)** nem képviselhette az alperest, mivel munkáltatója, a **(L.) Kft** az alperes javára végzett ügynöki tevékenységhez szükséges PSZÁF engedéllyel nem rendelkezett.

Érvelése szerint a kölcsönszerződés nem tartalmazza a Hpt. 213. § (1) bekezdés a) b), c), d) és e) pontjaiban előírt kötelező tartalmi elemeket, ezen túl a Hpt. 210. § (2) bekezdésében előírt követelményeknek sem felel meg, hiányzik ugyanis abból az ügyleti kamat, továbbá a díjak és költségek egyértelmű megjelölése.

Másodlagos keresete az egyedi szerződés és az üzletszabályzat általa megjelölt pontjai érvénytelenségének a megállapítására irányult. E tekintetben is részletesen kifejtett indokai szerint a kifogásolt feltételek jogszabályba ütköznek, jogszabály megkerülésére irányulnak és tisztességtelenek.

Állította, hogy a perbeli kölcsönszerződés fogyasztói szerződésnek minősül, csatolta a felperes édesapjának írásbeli nyilatkozatát, amely szerint a felperes 8-10 alkalommal segített a nagybani piacra történő áruszállításban a perbeli gépjárművel.

Az alperes érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Nem ismerte el a kölcsönszerződés fogyasztói jellegét, utalva arra, hogy a megvásárolt gépjármű kishaszongépkocsi. Vitatta, hogy a

kölcsönszerződés bármely, a felperes által megjelölt okból érvénytelen lenne. Az alaki hibát illetően visszautalt a **(L.) Kft.** és a jogelődje közötti együttműködési megállapodásban foglaltakra, amely alapján a kereskedés a **(L.) Zrt.** nevében és képviselőjében jogosult volt a szerződés megkötésére. Kifejtette, az együttműködési megállapodással az alperes ügyleti képviselői jogot létesített a megbízott ügynök javára, az autókereskedő képviselőjében pedig a cég munkavállalója, **(munkavállaló neve)** írta alá a szerződést, akinek eljárását utóbb jóváhagyta. Állította, hogy a kereskedés a Hpt. 2. sz. melléklet I. 12.b) pontja szerinti ügynöki tevékenységet folytatott, amelyhez a PSZÁF engedélyére nem volt szükség. Kiemelte, a szerződés tartalmazza az ügyleti kamat mértékét, a szerződésben feltüntetett összes törlesztő részlet és a tőke különbözete ugyanis megadja az induló ügyleti kamat összegét. Részletesen kifejtette álláspontját, amely szerint az egyedi szerződés és az üzletszabályzat felperes által kifogásolt rendelkezései nem ütköznek jogszabályba, nem irányulnak jogszabály megkerülésére, és nem tisztességtelenek.

Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, hogy a felperesi és az alperesi jogelőd között 2008. június 2. napján kelt HIT19168/08. szerződésszámú egyedi szerződés részévé vált **(üzletszabályzat megjelölése)**.számú Üzletszabályzat IV.7. és XII.1. pontjai érvénytelenek. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 400 000 Ft perköltséget, és az adóhatóság külön felhívása szerint 398.500 Ft elsőfokú eljárási illetéket. Az alperest 1000 Ft eljárási illeték megfizetésére kötelezte. Határozatának indokolásában rámutatott, hogy a felperes a kölcsönszerződést nem a gazdasági tevékenysége körén kívül eső célból kötötte, ezért az nem minősül fogyasztói illetve fogyasztási szerződésnek. Ebből következően a Hpt. 213. §-ának rendelkezései a perrel érintett szerződésre nem alkalmazhatók, ezek alapján a szerződés érvényessége illetve érvénytelensége nem vizsgálható.

A szerződés alaki hibájára alapított érvénytelenségi ok vizsgálata kapcsán részletezte a szervezeti, illetve ügyleti képviselő lényegét és kiemelte, az alperes és a **(L.) Kft.** között létrejött együttműködési megállapodás alapján a kereskedés az alperes nevében, képviselőjében eljárhatott a perbeli szerződés megkötése során. A szerződést aláíró munkavállalója, **(munkavállaló neve)** azonban sem az autókereskedéstől, sem az alperestől nem rendelkezett a szerződés megkötésére őt feljogosító írásbeli meghatalmazással, ezért az ügyletkötés során álképviselőként járt el az alperes nevében, ez azonban a szerződés érvényes létrejöttét nem érinti, mivel eljárását az alperes utóbb jóváhagyta. Rámutatott, a kereskedés a PSZÁF engedélye nélkül végezhetett az alperes javára közvetítői tevékenységet, ha pedig a tevékenység engedélyhez kötött lett volna, úgy annak hiánya önmagában nem eredményezte az ügylet polgári jogi érvénytelenségét, a Hpt. ugyanis a PSZÁF engedély hiányához nem fűzi az érvénytelenség jogkövetkezményét.

A Hpt. 210. § (2) bekezdésében foglalt feltételek teljesülése körében kiemelte, a kamat nemcsak akkor tekinthető egyértelműen meghatározottnak, ha azt pontosan,összegszerűen vagy százalékos formában adják meg, hanem akkor is, ha a felek annak számítási módját meghatározzák. Érvelése szerint a perbeli szerződés ennek a követelménynek megfelel, tartalmazza ugyanis az összes törlesztő részlet összegét, a törlesztő részlet pedig a tőke és a kamattörlesztési kötelezettségek együttes összegét jelenti. Hangsúlyozta, a felperes maga sem nevesített olyan díjat, egyéb költséget, vagy feltételt, ami a Hpt. 210. § (2) bekezdésének hatálya alá tartozna, és a felperesre terhelt olyan tétel lenne, amelyet a szerződés nem rögzít. Utalt arra, ha az alperes olyan költséget terhelt a felperesre, amelyet az egyedi szerződés, az Üzletszabályzat, avagy a Hirdetmény nem tartalmaz, azaz amiben a felek nem állapodtak meg, úgy az nem érinti a szerződés érvényességét, kizárólag a felek közötti elszámolás tárgyát képezheti.

Az egyes szerződési rendelkezéseket vizsgálva nem találta megállapíthatónak az egyedi szerződés „mértékadó devizanem: CHF” kitételét. Rámutatott, ebből a szerződési feltételből következően a perbeli szerződés deviza alapú pénzügyi lízingszerződés. Kiemelte, az e szerződéstípusnál jelentkező árfolyamváltozás hatásait a lízingbevevő köteles viselni, ami - a Kúria 6/2013 Polgári

jogegységi határozata szerint - nem teszi a szerződést érvénytelenné.

Alaptalannak találta a felperes kockázatfeltárás elégtelenségével kapcsolatos kifogását is. Kifejtette, az Üsz. V.6. pontja megfelelő tájékoztatást nyújt az árfolyamváltozásokból eredő kockázatokról.

A felperesek által tisztességtelennek tekintett szerződési feltételek érvénytelenségét nem vizsgálta, hangsúlyozva, hogy miután a perbeli szerződés nem fogyasztói szerződés, arra a Ptk. 209/A. § (2) bekezdésében foglaltak nem alkalmazhatók. Erre tekintettel a felperesek az általuk jelölt kikötéseket a Ptk. 209/A. § (1) bekezdése alapján megtámadhatták volna, megtámadási joguk azonban az erre nyitva álló határidő letelte miatt megszűnt.

Egyetértett a felperesnek azzal az álláspontjával, hogy az Üsz. IV.7. és XII.1. pontjaiban foglalt általános szerződési feltételek jogszabályba ütköznek, és ez okból érvénytelenek. A felperes által megjelölt további szerződési feltételeket azonban - részletesen kifejtett indokai alapján - nem ítélte jogszabályba ütközőknek.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, kérve az elsőfokú ítélet keresete szerinti megváltoztatását.

Fellebbezésének indokolásában megismételte a kölcsönszerződés alaki hibájával kapcsolatos jogi álláspontját. Érvélese szerint a Hpt. 47. § (2) bekezdéséből következően az alperes a (L.) Kft.-vel kötött együttműködési megállapodás alapján sem ruházhatta fel önálló aláírási joggal az autókereskedő alkalmazottját, a szerződés az autókereskedő közreműködésével csak a (L.) Kft. bélyegzőjének lenyomata mellett, a cég ügyvezetőjének az aláírásával jöhetett volna létre érvényesen. Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság nem folytatott le bizonyítást arra, ténylegesen ki írta alá a kölcsönszerződést az alperes nevében, az aláíró személy mi alapján használta az alperes bélyegzőjét és kötötte meg a szerződést. Kifejtette, az álképviselő szabályai nem alkalmazhatók, az álképviselő eljárásának képviselt részéről történő jóváhagyása ugyanis az akarat hiánya utólagos orvosolásának eszköze, a perbeli esetben viszont alaki hibáról van szó, ami utólag nem orvosolható. Véleménye szerint az alperes jelen perben tett jóváhagyó nyilatkozata nem vehető figyelembe, mert arra az öt éves elévülési határidőn túl került sor, olyan időpontban, amikor a képviselt személy már évek óta nem létezett.

Fenntartotta álláspontját, miszerint a kölcsönszerződés a Hpt. 210. §-ában előírt kötelező tartalmi elemek, azaz a kamat százalékos mértékének, a díjak és költségek, valamint az árfolyamrész megjelölésének hiánya miatt a Ptk. 217. § (1) bekezdése alapján érvénytelen.

Egyebekben a kölcsönszerződést a fogyasztói szerződésekre vonatkozó szabályok szerint kérte vizsgálni. Hangsúlyozta, a kölcsönösszegekből finanszírozott gépjárművet önálló foglalkozásán és gazdasági tevékenységén kívül eső célok érdekében vásárolta, azt magáncélra használta, árut csak az idős édesapjának való segítségnyújtás céljából szállított azzal, ebből bevétele nem származott.

Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult. Továbbra is vitatta a perbeli szerződés fogyasztói jelegét, amit álláspontja szerint cáfol a felperes személyes előadása és a perrel érintett gépjármű típusa. Kiemelte, a Hpt. 47. § (2) bekezdése szerinti együttes aláírási jog a perbeli jogügyletre nem vonatkoztatható, miután az hitelintézetekre alkalmazandó, jogelődje azonban pénzügyi vállalkozásnak minősült. Hangsúlyozta, hogy a perbeli esetben együttműködési megállapodáson alapuló ügyleti képviselétről van szó. Elfogadta az elsőfokú bíróság álláspontját, miszerint a szerződéskötésnél eljáró (munkavállaló neve), a (L.) Kft. munkavállalója meghatalmazás hiányában nem volt jogosult a perbeli szerződés aláírására, az álképviselő szabályai szerint azonban utólagos jóváhagyással a szerződés érvényesen létrejött. Rámutatott, a képviselt személy időbeli korlát nélkül jóváhagyhatja az álképviselő eljárását, az elévülés szabályai erre az esetre nem vonatkoznak. Utalt arra, a felperes alaptalanul hivatkozik a képviselt cég megszűnésére is, tekintettel arra, hogy jogutódlás történt.

Kiemelte, az álképviselő szabályai a képviselt személyt hivatottak védeni és nem azt a célt

szolgálják, hogy a másik szerződő fél erre hivatkozással a kötelemből szabaduljon. Fenntartotta azt az álláspontját is, miszerint a szerződés megfelel a Hpt. 210. § (2) bekezdésében előírtaknak. Hangsúlyozta ugyanakkor, hogy a hivatkozott törvényhelyben írtak esetleges megsértése sem vonja maga után a szerződés érvénytelenségét.

A fellebbezés **alaptalan.**

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, az abból levont jogi következtetéseivel, érdemi döntésével, és nagyobbrészt annak indokaival is egyetért az ítéletábra, ezért ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A fellebbezésben foglaltakra figyelemmel kiemeli az alábbiakat.

Helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a perbeli kölcsönszerződés nem a jelen ügyben alkalmazandó 1959. évi IV. tv. (a továbbiakban: Ptk.) 685. § e) pontja szerinti fogyasztói, és nem is a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. tv. (a továbbiakban: Hpt.) szerződéskötéskor hatályos 2. számú melléklet III.5. pontjában írt feltételeknek megfelelő fogyasztási szerződés. A felperes személyes előadása szerint a gyümölcstermeléssel foglalkozó szülei gazdaságában dolgozott a perbeli kölcsönszerződés megkötésének időpontjában, a kölcsönügyletet abból a célból kötötte, hogy a kölcsönösszeg felhasználásával a megtermelt gyümölcs piacra szállítására alkalmas gépkocsit vásároljon. Ezt az előadását támasztja alá magának a gépjárműnek a típusa is, az ugyanis egy áruszállításra alkalmas kisteherautó. Mindebből következően - ahogyan arra az elsőfokú bíróság is helytállóan utalt - a szerződés érvényessége a Hpt. 213. §-a alapján nem vizsgálható, mivel az a fogyasztási illetve lakossági kölcsönszerződésekre vonatkozó rendelkezéseket tartalmaz, és nem bírálható el érdemben az egyes általános szerződési feltételek tisztességtelenségének a megállapítására irányuló kereset sem, miután a felperes a megtámadási határidőn belül nem élt a megtámadási jogával.

Az ítéletábra mindenben osztja az elsőfokú bíróságnak a szerződések alaki hibára alapított érvénytelenségével kapcsolatos álláspontját is. A Ptk. 222. §-a értelmében képviseleti jogot - a törvényen, a hatósági rendelkezésen és az alapszabályon alapuló képviseleten felül - a képviselőhöz, a másik félhez vagy az érdekelt hatósághoz intézett nyilatkozattal (meghatalmazás) lehet létesíteni. Jogi személy képviselte esetén a Ctv. 8. §-ának és a 2006. évi IV. törvény 29. § (3) bekezdésének cégjegyzési jogra - azaz a cég nevében történő írásbeli képviseletre és az aláírás formájára - vonatkozó rendelkezései a törvényen és az alapszabályon alapuló szervezeti képviseletre irányadóak. A meghatalmazáson alapuló ügyleti képviseleti jog szempontjából annyiban van jelentőségük, hogy az ügyleti képviselő részére a cég képviseletének ellátására feljogosító írásbeli meghatalmazást a cég szervezeti képviselői adhatnak a Ctv. és a Gt. cégjegyzésre vonatkozó szabályainak betartása mellett. Törvény, vagy a képviselt cég alapszabálya, sőt akár a cég legfőbb szervének konkrét ügyben hozott határozata előírhatja, hogy az együttes cégjegyzésre jogosult szervezeti képviselők csak együttesen gyakorolható képviseleti jogra szóló meghatalmazást adhatnak harmadik személyek részére. Ilyen rendelkezés hiányában azonban a szervezeti képviselő(k) által adott meghatalmazás alapján a meghatalmazott önállóan, önálló aláírási joggal képviselheti az adott céget.

Jelen esetben a felperes e tekintetben a Hpt. 47. § (2) bekezdésére hivatkozott. A Hpt. szerződéskötés időpontjában hatályos 47. § (2) bekezdése valóban tartalmazott az ügyleti képviseltre is irányadó korlátozást annak kimondásával, hogy a pénzügyi szolgáltatási tevékenységgel kapcsolatos kötelezettségvállalásra előírt együttes aláírási jog csak együttes aláírási

jogként ruházható át. A Hpt-nek ez a rendelkezése azonban csak a hitelintézetekre vonatkozott, az alperes viszont nem hitelintézet, hanem pénzügyi vállalkozás.

Kétségtelen, hogy a rendelkezésre álló peradatok alapján nem bizonyított, miszerint a kölcsönszerződést az alperes nevében aláíró **(munkavállaló neve)** rendelkezett az alperes képviselőre őt feljogosító meghatalmazással, ezért eljárása álképviselőnek minősül. Álképviselő esetén viszont a képviselt személy utólag is jóváhagyhatja az álképviselő eljárását a Ptk. 221. § (1) bekezdése értelmében, és ez esetben úgy kell tekinteni, mintha az álképviselő szabályszerű meghatalmazással járt volna el, ilyen esetben a bíróság nem alkalmazhatja az érvénytelenség jogkövetkezményeit (BH.1993. 181., BH1994.501., BH2004.181., BDT2014. 3109.). A jóváhagyás nincs alakszerűséghez kötve, a képviselt személy az álképviselő eljárását jóváhagyó nyilatkozatát szóban, írásban, de akár ráutaló magatartással is kifejezésre juttathatja (BH2014. 303.)

Az alperes a perbeli kölcsönszerződést aláíró **(munkavállaló neve)** eljárását utólag több ízben is jóváhagyta: egyrészt azzal, hogy a kölcsönszerződést a maga részéről maradéktalanul teljesítette, egyrészt a kölcsönösszeg folyósításával, másrészt a per folyamán tett kifejezett jóváhagyó nyilatkozatával.

Téves a felperesnek az az álláspontja, miszerint a képviselt személy öt év elteltével az álképviselő nyilatkozatát nem hagyhatja jóvá. A jóváhagyó nyilatkozat megtételét a törvény nem köti időbeli korláthoz, az elévülés szabályai pedig a jóváhagyásra nem vonatkoztathatóak. Az elévülés ugyanis az alanyi jog bíróság előtti érvényesíthetőségét szünteti meg, ami nem azonos az alanyi jog gyakorlásával.

Ugyancsak alaptalan a felperesnek az az érvelése, hogy a képviselt személy megszűnése miatt az alperes nem tehetett jóváhagyó nyilatkozatot. A kölcsönt nyújtó **(L.) Zrt**, ugyanis jogutóddal szűnt meg, jogutódja - amint azt maga a felperes is megjelölte keresetlevelében - jelen per alperese, így nem volt akadálya annak, hogy a perben az alperes tegyen az álképviselő eljárását jóváhagyó nyilatkozatot.

Végül utal e kérdés kapcsán az ítélet tábla arra, hogy a szerződés felperes által megjelölt alaki hibájára legfeljebb az alperes hivatkozhatna. Az alperes képviselőjében eljáró személy képviselői jogosultságának hiánya a felperes számára semmiféle hátrányt nem jelentett, maga sem hivatkozott arra, hogy az alperessel nem kötött volna szerződést, vagy más tartalommal kötötte volna meg azt, ha olyan személy járt volna el az alperes képviselőjében, aki vitathatatlanul rendelkezett képviselői joggal. Tény, hogy az alperes a maga részéről a kölcsönszerződést teljesítette, a kölcsön összegét folyósította, így egyértelmű, hogy az alaki hibára való hivatkozással a felperes azt kívánja elérni, hogy szabaduljon a szerződés alapján őt terhelő kötelezettségek teljesítése alól. Ez pedig sérti a rendeltetésszerű és jóhiszemű joggyakorlást Ptk. 4. § (1) bekezdése és 5. § (2) bekezdése szerinti követelményét.

Helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a perbeli kölcsönszerződés semmissége a Hpt. 210. § (2) bekezdése alapján sem állapítható meg, e tekintetben azonban az ítélet tábla az elsőfokú ítélet indokait az alábbiak szerint módosítja és kiegészíti.

A Hpt. szerződéskötéskor hatályos 210. § (2) bekezdése szerint a pénzügyi és kiegészítő pénzügyi szolgáltatásra irányuló szerződésben egyértelműen meg kell határozni a kamatot, a díjat és minden egyéb költséget vagy feltételt, ideértve a késedelmes teljesítés következményeit, és a szerződést biztosító mellékkötelezettségek érvényesítésének módját, következményeit is. A nem fogyasztási szerződések tekintetében a Hpt. ezen tartalmi elemek hiányához nem fűzi a semmisség jogkövetkezményét. A Hpt. 210. § (2) bekezdésének idézett rendelkezéséből ugyanakkor az következik, hogy a kamatban és - ha a felek megállapodása szerint a kölcsönbevevő által teljesítendő ellenszolgáltatásnak díj és költség is részét képezi - a díjban és költségekben való megállapodás a nem fogyasztási kölcsönszerződésnek is lényeges tartalmi elemei, így az azokban

való megállapodás, azaz e feltételek egyértelmű meghatározása nélkülözhetetlen a szerződés létrejöttéhez (Ptk. 205. § (2) bekezdés). Ebből következően az a Hpt. hatálya alá tartozó nem fogyasztási kölcsönszerződés, amely nem tartalmazza egyértelműen a kölcsönvevő által fizetendő kamatot, díjakat és költségeket, az erre vonatkozó kölcsönös és egybehangzó akaratkifejezés hiányában létre nem jönnek minősül. A jelen ügyben azonban ez nem állapítható meg.

A peres felek a gazdasági, üzleti élet professzionális résztvevői, akiktől elvárható, hogy a gazdasági tevékenységükhöz kapcsolódó szerződéseik megkötése során kellő megfontoltsággal járjanak el, üzleti partnereik szerződési ajánlatait gondosan tanulmányozzák át, mérjék fel az ügyletkötésben rejlő kockázatokat, mérlegeljék a szerződéssel együtt járó előnyöket és hátrányokat, végezzenek gazdaságossági számításokat az általuk igényelt szolgáltatás és a részükről teljesítendő ellenszolgáltatás összevetésével. Adott esetben - szükség esetén - szakember véleményének kikérését követően döntsenek üzleti partnerük szerződési ajánlatának elfogadásáról. Mindennek tükrében vizsgálta az ítélőtábla, hogy a perbeli szerződésben a Hpt. 210. § (2) bekezdésében írt tartalmi elemek egyértelműen meghatározásra kerültek-e.

A felek megállapodásának részét képezi az alperes (**üzletszabályzat megjelölése**). megjelölésű üzletszabályzata, ezért az abban foglalt általános szerződési feltételek rendelkezései és az egyedi szerződésben feltüntetett adatok egybevetésével állapítható meg, hogy a szerződésben egyértelműen meghatározásra kerültek-e a felperes fizetési kötelezettségei.

Az ügyleti kamat szempontjából a kölcsönszerződés lehet fix vagy változó kamatozású. Fix kamatozású kölcsönszerződés esetén a kamatláb a szerződés időtartama alatt végig változatlan, ezért az ilyen típusú szerződésnél a kamat meghatározásának szokásos - bár nem kizárólagos - módja az éves kamatláb, azaz a tőkeösszeg valahány százalékanak megjelölése. Ezzel szemben a változó kamatozású szerződéses konstrukcióban a felek a kamatszintet általában egy meghatározott, változó viszonyítási alaphoz, az ún. referencia kamatlábhoz (pl.: a BUBOR, EURIBOR, állampapír átlaghozama, a jegybanki alapkamat stb.) kötik. A megállapodás alapján a kamatszint - a szerződésben rögzített algoritmus, képlet alkalmazásával - automatikusan követi a viszonyítási referenciakamat változását. Változó kamat kikötése esetén a szerződéskötéskor nem ismert a felek előtt, hogy a szerződés tartama alatt miként fog változni a referenciakamat, s ebből adódóan a teljes futamidőre vonatkozóan a változó kamat százalékos formában való kifejezése fogalmilag kizárt, legfeljebb a szerződéskötés időpontjában irányadó, azaz az „induló” kamat mértéke határozható meg ilyen módon.

A perbeli kölcsönszerződés - az Üsz.I.25.a) pontjából megállapíthatóan - az ügyleti kamat szempontjából változó kamatozású, amelyben a felek a kamatszintet az svájci frank LIBOR kamatához, mint referencia kamatlábhoz kötötték. Ebből is következően - amint arra helytállóan utalt az alperes ellenkérelmében - az egyértelmű meghatározottság követelménye nem jelenti azt, hogy a kamatot számszerűen vagy százalékos mértékben kötelező megjelölni a szerződésben. A szerződésnek ez a tartalmi eleme akkor is egyértelműen meghatározottnak tekinthető, ha mértéke a szerződés részét képező üzletszabályzat és hirdetmény, mint általános szerződési feltételek rendelkezéseit is figyelembe véve megállapítható. A perbeli kölcsönszerződés ennek a követelménynek megfelel, annak rendelkezéseiből az ügyleti kamatláb megállapítható, és kiszámítható a felperes által fizetendő ügyleti kamat mértéke is. Az Üsz. IV.4. pontja rögzíti azt a matematikai képletet, amely alapján a kölcsön folyósításának időpontjában a kamatszámítás történik, s mivel a képlet egyes tényezőinek magyarázatát is feltünteti, az egyedi szerződés adatai és a képlet alapján középszintű matematikai tudással kiszámítható az ügyleti kamat összege. A képlet vitatott tényezője az „r”, azaz a kamatláb. Kétségtelen, hogy ezt az egyedi szerződés nem

tartalmazza, az üzletszabályzat viszont igen, annak I.18.c) pontja értelmében ugyanis a „mértékadó kamatláb” az svájci frank - I.18.c) pontban részletezettek szerinti - LIBOR kamata.

A Ptk. 207. § (1) bekezdése értelmében a szerződési nyilatkozatot vita esetén úgy kell értelmezni, ahogyan azt a másik félnek a nyilatkozó feltehető akaratára és az eset körülményeire tekintettel a szavak általánosan elfogadott jelentése szerint értenie kellett. Jelen esetben az üzletszabályzat I.18.c) pontja akként értelmezhető, hogy az ügyleti kamatláb ún. referenciakamat, annak mértéke a svájci frankra irányadó LIBOR kamatlábbal egyezik meg, követve annak a szerződés futamideje alatti esetleges változásait. Kétségtelen, hogy a kamatláb előtti „mértékadó” jelző utalhatna arra is, hogy a svájci frank LIBOR kamata csak egy viszonyítási pont, de nem egyenlő magával az ügyleti kamatlábbal. Ez ellen az értelmezés ellen szól azonban az a körülmény, hogy sem az egyedi szerződés, sem az üzletszabályzat, sem a hirdetések nem tartalmaznak olyan rendelkezést vagy képletet, amelyből kiderülne, hogy mi az az alap-kamatmérték, amely igazodna a svájci frank LIBOR kamatának változásához, illetve hogy milyen számítás eredményeként kellene meghatározni az ügyleti kamatot a svájci frank LIBOR kamatának alakulásához mérten. Ennek hiányában pedig a „mértékadó kamatláb” kifejezés nem értelmezhető másként, mint úgy, hogy az maga az ügyleti kamatláb, így a képlet „r” tényezőjének helyébe a svájci frank I.18.c) pontnak megfelelő, a kamatszámítás időpontjában aktuális LIBOR kamat százalékos értéke helyettesítendő be. Az ügyleti kamat futamidő alatti változása ugyancsak megállapítható az Üsz. I.18.c) és I.20. pontjaiban foglaltakból, az ott írtak ugyanis tartalmazzák a mértékadó kamatláb közzétételi helyét, valamint az adott időpontban hatályos értékét.

Kétségtelen, hogy mind az induló kamat százalékos értékének megállapítása, mind a kamatláb változásának nyomon követése szükségessé teszi a szerződés rendelkezéseinek, köztük az Üzletszabályzatban rögzített feltételeknek a pontos ismeretét, és a referenciakamat alakulásának követését a Reuters Monitor megfelelő oldalának figyelemmel kísérésével, ennek esetleges nehézségeire, bonyolultságára, az ehhez szükséges ismeretek hiányára azonban a felperes, mint az üzleti élet professzionális résztvevője a korábban már indokoltak szerint megalapozottan nem hivatkozhat.

Nem fogadható el ugyanakkor az az alperesi álláspont, amely szerint az ügyleti kamat az összes törlesztő részlet összegének a pénzkölcsön tőkeösszegével csökkentett összege. Kétségtelenül nincs akadálya annak, hogy a kölcsönszerződést kötő felek az ügyleti kamat - mint a kölcsönadott pénz használatáért járó ellenérték - mértékét egy konkrét összegben jelöljék meg. A kamat meghatározásának szokásos módja azonban mind a magánszférában, mind az üzleti életben az éves kamatláb, azaz a tőkeösszeg valahány %-ának megjelölése, vagy az ún. referenciakamat kikötése. Emellett a kamat mértékének alperesi értelmezés szerinti fix összegű meghatározása a szerződésben fölöslegessé, és ebből adódóan érthetatlenné tenné az üzletszabályzat mértékadó kamatlábra vonatkozó rendelkezését. Az ügyleti kamat alperes általi meghatározásának ellentmond továbbá az az alperes által sem vitatott tény, hogy a törlesztő részletek kiszámításakor az alperes árfolyamrést alkalmazott illetve alkalmaz (Üsz. I.24., I.25.b.). Következésképpen az összes törlesztő részlet összegének és a folyósított kölcsön tőkeösszegének különbsége az ügyleti kamaton felül - az üzletszabályzat I.15. pontjában írtakkal ellentétben - egyéb fizetési kötelezettségeket is magában foglal. Lényeges emellett, hogy az üzletszabályzat az I.18. pontban írtaktól eltekintve kamatlábra vonatkozó rendelkezést nem tartalmaz, ezért ha a kamatláb nem azonos a svájci frank LIBOR kamatával, úgy a kamatszámítás képlete is alkalmazhatatlan, hiszen ebben az esetben az egy kétismeretlenes egyenlet lenne (a két ismeretlen a számított kamat és a kamatláb), amelynek megoldásához szükség lenne egy további egyenletre is, ilyen azonban a szerződés rendelkezései között nincs.

Mindezt értékelve az ítéletábra a felperesre, mint a perbeli szerződés általános szerződési feltételeit

meghatározó alperessel szerződő fél számára kedvezőbb értelmezést elfogadva arra a meggyőződésre jutott, hogy a felek az ügyleti kamatban megállapodtak, az ügyleti kamatlábat a svájci franknak az üzletszabályzat I.18.c) pontja szerinti LIBOR kamatában határozták meg.

Ami a Hpt. 210. § (2) bekezdésének a díjak, egyéb költségek és feltételek egyértelmű meghatározottságára vonatkozó követelményét illeti: lényeges, hogy a bankkölcsönszerződésnek (amilyen a perbeli szerződés is) a Ptk. 523. § (1) és (2) bekezdése értelmében két nélkülözhetetlen tartalmi eleme van: a kölcsönösszeg és az ügyleti kamat meghatározása. A szerződés minden további eleme, így a kölcsönbevevő által fizetendő különböző díjak, költségek és az egyéb szerződési feltételek eshetőlegeseek, azok csak akkor képezik a szerződés részét, ha arra vonatkozóan a felek megállapodnak. Következésképpen az egyértelmű meghatározottság kritériuma azt jelenti, hogy ha a felek megállapodása szerint a kölcsönbevevőnek az ügyleti kamaton felül valamilyen díjat vagy költséget is fizetnie kell, ezt a fizetési kötelezettségét egyértelműen kell meghatározni. Ha viszont a kölcsönbeadó olyan díjat vagy költséget is felszámít, amelyről a szerződés nem rendelkezik, ez nem azt jelenti, hogy a szerződés a Hpt. 210. § (2) bekezdésébe ütközik, hanem azt, hogy a kölcsönbeadó nem a szerződés szerint határozza meg a követelését a kölcsönbevevővel szemben. Ez azonban a szerződés létrejöttét vagy érvényességét nem érinti, a kölcsönbevevő ilyen tartalmú kifogása a felek közötti elszámolásra tartozó kérdés, így ilyen tartalmú jogvita keretében vizsgálható a bíróság részéről.

A perbeli kölcsönszerződés alapján a felperest terhelő fizetési kötelezettségként jelentkezik az ún. árfolyamrés is. Az Üsz. I.24. és I.25.b) pontjaiból kitűnően ugyanis az alperes a kölcsönösszeg folyósításakor vételi, a felperes általi törlesztések elszámolásakor pedig eladási árfolyamon végezte, illetve végzi el a forint svájci frankra történő átszámítását. Téves ugyanakkor az a felperesi álláspont, hogy a perbeli kölcsönszerződés az árfolyamrés (a deviza vételi árfolyamon történő folyósítása, és a törlesztések deviza eladási árfolyamának alapján való elszámolásából adódó árfolyam-különbözet), mint költség feltüntetésének hiányában a Hpt. 210. § (2) bekezdésébe ütközik, és ez okból semmis a Ptk. 200. § (2) bekezdése alapján. Amint arra a Kúria a 2/2014 Polgári jogegységi határozatában rámutatott, tekintve, hogy egy adott időpontban a vételi árfolyam mindig alacsonyabb, mint az eladási, a különmemű árfolyamok alkalmazására vonatkozó szerződéses rendelkezés alapján a pénzügyi intézménynek bevétele, míg a másik szerződő félnek kiadása keletkezik. A deviza alapú kölcsönszerződések esetén azonban úgy a folyósításkor, mint a törlesztésekkor átváltásra nem, hanem csak átszámításra kerül sor, ezért a különmemű árfolyamok mögött tényleges, a másik szerződő fél számára közvetlenül nyújtott pénzváltási szolgáltatás nincs. Ebből a Kúria azt a következtetést vonta le, hogy a folyósításkor vételi, a törlesztésekkor pedig eladási árfolyam alkalmazása tisztességtelen, mivel ez az átszámítási árfolyam-meghatározás egyoldalú és indokolatlan hátrányt jelent a másik szerződő fél számára a jóhiszeműség és a tisztesség követelményének megsértésével. Tény, hogy a perbeli kölcsönszerződés nem fogyasztói szerződés, így az nem tartozik a hivatkozott jogegységi határozat hatálya alá. A jogegységi határozatnak az a megállapítása azonban, amely szerint az árfolyamrés alkalmazása tisztességtelen, mert nincs mögötte tényleges pénzváltási szolgáltatás, a nem fogyasztói szerződésekre is igaz. Az pedig, hogy egy tisztességtelen kikötésen alapuló, illetve egy nem nyújtott szolgáltatáshoz kapcsolódó, s ebből következően jogszerűen nem is érvényesíthető fizetési kötelezettség a szerződésben nem kerül egyértelműen meghatározásra, a szerződés jogszabályba ütközését nem eredményezheti.

Ettől eltérő kérdés az, hogy a tisztességtelen kikötés a nem fogyasztói szerződésben nem semmis, hanem megtámadható feltétel (Ptk. 209/A. § (1) bekezdés).

Jelen ügyben a felperes a szerződés árfolyamrés alkalmazásából rendelkező kikötéseit határidőben

nem támadta meg, ez azonban nem jelenti azt, hogy ezek a kikötések nem tisztességtelenek, csupán az érvénytelenségük megállapítására nincs lehetőség ebben a perben. Megjegyzi az ítéletábra, a fentiektől függetlenül is alaptalan a felperesnek az az álláspontja, hogy az árfolyamrés meghatározásának hiánya miatt a szerződés a Hpt. 210. § (2) bekezdésébe ütközik. A fentiekben megjelölt üzletszabályzati pontok alapján egyértelmű, hogy a szerződés tartalmaz árfolyamkülönbözet alkalmazására vonatkozó feltételt. Ennek mértéke bármely törlesztési időpontra kiszámítható, a szerződés teljes időtartamára vonatkoztatva azonban konkrét összegben vagy százalékos értékben való feltüntetése a szerződésben fogalmilag kizárt, a szerződéskötéskor ugyanis a felek előtt még nem ismert, hogy a törlesztési időpontokban miként fog alakulni az adott deviza vételi árfolyama.

A felperes fellebbezése eredménytelennek bizonyult, ezért a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles viselni az alperes ügyvédi munkadíjból álló fellebbezési eljárási költségét, amelynek összegét az ítéletábra a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (3) bekezdés a) pontja és (5) bekezdése alapján határozta meg.

Ugyancsak pervesztességére figyelemmel kötelezte a felperest az illetékfeljegyzési joga folytán feljegyzett másodfokú eljárási illeték viselésére az Itv. 74. § (3) bekezdése szerint alkalmazandó 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján.

Szeged, 2015.március 25.

Dr. Szeghő Katalin sk.	Bereczkyné dr. Lengyel Nóra sk.	Zanócné dr. Ocskó Erzsébet sk.
a tanács elnöke	előadó bíró	táblabíró